

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมกรรมการวิสามัญ หมายเลข ๒๑๙ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญ ผู้มาประชุม

คือ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๑. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

๒. นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์

รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง

๓. ศาสตราจารย์กิตติคุณบวรศักดิ์ อุวรรณโณ

รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง

๔. นายสุพจน์ ไชมุกดี

รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม

๕. ศาสตราจารย์พิเศษธนนิติ เศรษฐบุตร

กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา

๖. นายมนตรี ศรีเยี่ยมสะอาด

กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา

๗. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม

กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา

๘. ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ

โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ

๙. พลเอก จิระเดช โมกขะสมิต

กรรมการวิสามัญ

๑๐. นายเชาวนะ ไตรมาศ

กรรมการวิสามัญ

๑๑. พลเอก ทรงกิตติ จักกาบาตร์

กรรมการวิสามัญ

๑๒. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง

กรรมการวิสามัญ

๑๓. นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาศ

กรรมการวิสามัญ

๑๔. นายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์

กรรมการวิสามัญ

๑๕. นายพันธ์ชัย วัฒนชัย

กรรมการวิสามัญ

๑๖. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม

กรรมการวิสามัญ

๑๗. นายวิทยา ฉายสุวรรณ

กรรมการวิสามัญ

๑๘. นายสุชาติ ตระกูลเกษมสุข

กรรมการวิสามัญ

๑๙. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต

กรรมการวิสามัญ

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

กรรมการวิสามัญ ผู้ลาการประชุม

คือ

๑. พลเอก ดนัย มีชูเวช

๒. นายพรศักดิ์ เจียรณัย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พลเรือเอก พลเดช เจริญพูล สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ผู้เข้าร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๑. นายอภิวัฒน์ คงชาติ	ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย	
๒. นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ	
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	
- นายอัครเดช คนชื่อ	นิติกรชำนาญการพิเศษ	
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๑. นายบุญเสริม นาคสาร	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญทรงคุณวุฒิ	
๒. นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๓	
๓. นายภาสพงษ์ เรณูมาศ	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๕	
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๔. นายสุภัทร แสงประดับ	นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ	

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๘๖ วรรคสาม คือ

นางปิยาภา ชะระธีระคุปต์	นิติกรปฏิบัติการ	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
	กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๕	

เริ่มการประชุมเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการวิสามัญมาครบองค์ประชุมแล้ว ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

ตามที่ที่ประชุมได้มีมติให้เปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ทาง www.senate.go.th ระหว่างวันที่ ๔ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ นั้น ขณะนี้ยังไม่มีผู้แสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- รับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข
- รับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยมีการแก้ไขดังนี้
หน้า ๑๓ บรรทัดที่ ๒๘ และหน้า ๑๔ บรรทัดที่ ๑๓ คำว่า “นายอุดม รัฐอมฤต” แก้ไข
เป็น “ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต”

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. โดยพิจารณาเรียงตามลำดับรายการต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมาสรุปลำระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา ๒๖/๑

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

ประเด็นอภิปราย

ในการประชุมครั้งที่ผ่านมานายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญคนที่หนึ่ง ได้เสนอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๖/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖/๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ตุลาการเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา”

ในครั้งนี้นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญคนที่หนึ่ง ได้เสนอให้แก้ไขโดยเปลี่ยนจากการให้ตุลาการเป็น “เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ” เป็น “เจ้าพนักงานในการยุติธรรม” ตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากตามประมวลกฎหมายอาญาใช้คำว่า “เจ้าพนักงานในการยุติธรรม” เพื่อให้มีความถูกต้องและมีความชัดเจนว่าตุลาการดังกล่าวมีอำนาจและความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรม

ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ตัดความดังกล่าวออกเนื่องจากเห็นว่านิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว ซึ่งโดยส่วนตัวเห็นว่าการเป็นเจ้าพนักงานมีสองลักษณะ คือ การเป็นเจ้าพนักงานทั่ว ๆ ไป กับการเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมซึ่งหมายถึงมีการกำหนดการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมไว้โดยเฉพาะในกรณีนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและวัตถุประสงค์ในการกำหนดความรับผิดชอบในกรณีที่เป็นตุลาการหรือผู้ใช้อำนาจตุลาการ ดังนั้น การบัญญัติให้เป็น “เจ้าพนักงานในการยุติธรรม” จะมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๖/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖/๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ตุลาการเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา”

หมวด ๓ การพิจารณา

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗

รอกการพิจารณา

ประเด็นอภิปราย

๑. กรณีให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท ควรเพิ่มเติมความว่า “ไม่ว่าคุณกรณิจะกล่าวอ้างหรือไม่ก็ตาม” หรือไม่

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ในชั้นกรพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาเรื่องพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้ตั้งข้อสังเกตโดยให้เพิ่มความในวรรคหนึ่งดังนี้ “ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท ไม่ว่าคุณกรณิจะกล่าวอ้างหรือไม่ก็ตาม” เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าศาลสามารถเรียกพยานหลักฐานอื่น ๆ หรือสามารถนำพยานหลักฐานขึ้นมาพิจารณาเองได้ ซึ่งการเพิ่มความดังกล่าวไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปแต่ทำให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กรณิดังกล่าวข้างต้น ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต เลขานุการคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ข้อความในช่วงแรกของวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๗ ซึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้” ซึ่งข้อความดังกล่าวมีความชัดเจนอยู่แล้วว่าศาลมีอำนาจค้นหาความจริง นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ซึ่งมีเนื้อหาในทำนองเดียวกันก็ไม่ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมตามข้อเสนอดังกล่าวข้างต้น

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเพิ่มเติมความดังกล่าวข้างต้น

๒. กรณีถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คุณกรณิฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้นั้น ควรตัดคำว่า “ฝ่ายอื่น” หรือไม่

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้เสนอความเห็นว่าคุณความในวรรคหนึ่งซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คุณกรณิฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้” นั้น ควรตัดคำว่า “ฝ่ายอื่น” ออก เนื่องจากศาลสามารถให้โอกาสแก่คุณกรณิได้ทั้งสองฝ่ายซึ่งประเด็นดังกล่าว ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต เลขานุการคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นสนับสนุนว่า ความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีการบัญญัติข้อความที่มีลักษณะคล้ายกันว่า “ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คุณกรณิในการโต้แย้งคัดค้านพยานหลักฐานนั้นแล้ว” ซึ่งคำว่า “คู่ความ” ก็ไม่มีคำว่า “ฝ่ายอื่น”

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

๑. ให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗ การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าจะการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คุณกรณิฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น”

๒. ให้รอการพิจารณา ๒ ประเด็น ดังนี้

๒.๑ การออกกฎหมายลำดับรองตามความในวรรคสอง ควรกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ “ข้อกำหนดของประธานศาล” เพื่อพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการบัญญัติความดังกล่าวไว้ที่ใดบ้างและการบัญญัติไว้ในแต่ละที่มีจุดมุ่งหมายอย่างไร

๒.๒ คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามความในวรรคสาม เพื่อพิจารณาอีกครั้งว่าควรเพิ่มเป็นสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือไม่

มาตรา ๒๘

รอการพิจารณา

ประเด็นอภิปราย

นางปิยาภา ชะริระคุปต์ นิตกรปฏิบัติการ ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ควรนำหลักการในมาตรา ๖๙ มากำหนดเป็นวรรคสองของมาตรา ๒๘ เพื่อลำดับเนื้อหาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมาตรา ๒๘ เป็นการกำหนดเรื่องอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญในการออกข้อกำหนดของศาล ซึ่งเนื้อหาตามมาตรา ๖๙ เป็นการออกประกาศ คำสั่ง หรือหนังสือของศาล ซึ่งเป็นเรื่องทั่วไป ไม่ใช่เรื่องวิธีพิจารณาคดีจึงควรนำมารวมไว้ในมาตรานี้

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้คงความในมาตรา ๒๘ ไว้ตามร่างที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติรับหลักการ โดยให้รอการพิจารณาว่า การออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา ๒๘ นี้ ควรกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ “ข้อกำหนดของประธานศาล”

มาตรา ๒๙

รอการพิจารณา

ประเด็นอภิปราย

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ตั้งประเด็นคำถามต่อที่ประชุมว่า ตามที่มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า “การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันทีศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ” นั้น การกำหนดดังกล่าวจะกำหนดเป็นระเบียบหรือข้อกำหนดของศาล

ต่อประเด็นดังกล่าว นายเชาวนะ ไตรมาศ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า การกำหนดในลักษณะดังกล่าวจะกำหนดเป็นข้อกำหนดเป็นหลัก ส่วนการกำหนดเป็นระเบียบนั้น ใช้ในกรณีที่เป็นการบริหารภายในองค์กร

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

๑. ให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๙ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันทีศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ**ข้อกำหนด** แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้”

๒. ให้รอการพิจารณาว่า การออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา นี้ ควรกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ “ข้อกำหนดของประธานศาล”

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

มาตรา ๓๐

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๑

รอการพิจารณา

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้คงความในมาตรา ๓๑ ไว้ตามร่างที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติรับหลักการ โดยให้รอการพิจารณาว่า การออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา นี้ ควรกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ “ข้อกำหนดของประธานศาล”

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

มาตรา ๓๒

มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ให้ข้อสังเกตของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อที่ประชุม ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๑. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการจำนวน ๒ กรณี โดยคงหลักการตามกฎหมายปัจจุบันที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๐๘ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ คือ

๑.๑ เคยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเคยพิจารณาเรื่องตามคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาแล้ว

๑.๒ มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับเรื่องตามคำร้องที่ขอให้วินิจฉัย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๒. ควรเพิ่มความเป็นวรรคสองของมาตรา ๓๒ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

“สามีหรือภริยาตามวรรคหนึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้ที่อยู่ร่วมกันอันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย” เพื่อขยายความในการกำหนดเหตุคัดค้านให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากนั้น ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า เหตุคัดค้านตามมาตรา ๓๒ กับมาตรา ๓๓ มีความแตกต่างกัน คือ มาตรา ๓๒ เป็นไปโดยผลของกฎหมาย แต่มาตรา ๓๓ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นและไม่อาจคาดหมายได้ ส่วนที่เพิ่มเติม คือ สถานะของบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีการตีความกฎหมายและอาจเกิดความไม่เป็นกลางได้ ถ้าเห็นว่ายังไม่มีความชัดเจนก็อาจเพิ่มเติมได้

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

นายธนาวุฒิน สัจจทอง กรรมการการวิสามัญ ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ตามข้อสังเกตข้างต้น มีลักษณะที่ต่างกัน คือ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยว่าเรื่องนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ หรือเรื่องนั้นไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีการชี้ว่าเรื่องนั้นได้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ ทั้งสองประเด็นจึงมีความแตกต่างกัน เช่น วินิจฉัยการไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้เนื่องจากคุณสมบัติไม่ครบ แต่มีการร้องเรียนว่าการกระทำดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดให้การกระทำในเรื่องดังกล่าวโดยไม่ต้องขออนุญาต

คือ เป็นการใช้อำนาจคนละสถานะ ซึ่งลักษณะดังกล่าวต้องพิจารณาข้อเท็จจริงประกอบ โดยได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา ๓๓ แล้ว

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ประเด็นดังกล่าวเป็นการเขียนไว้เพื่อบังคับเจ้าหน้าที่ที่เคยทำหน้าที่มาแล้ว หรือเคยมีความเห็นในเรื่องนั้น ๆ มาแล้วไม่ว่าในสถานะใด เพราะต้องการหลักความเป็นกลางในการทำหน้าที่ตุลาการ คือ การกระทำในเรื่องเดียวกันแม้จะอยู่คนละสถานะอาจเป็นเหตุให้ถูกคัดค้านได้

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ยกตัวอย่างเพิ่มเติมว่า กรณีกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ที่อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง พิจารณาแล้วว่าไม่อนุญาตให้ดำเนินการในโครงการใดโครงการหนึ่ง แล้วมีผู้ฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า กฎหมายดังกล่าวขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คือ เป็นเรื่องเดียวกัน แต่อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นต้น

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า เหตุคัดค้านกับเรื่องการพิจารณาตนเองเป็นคนละประเด็นกัน โดยเหตุคัดค้านนั้นบุคคลภายนอกหรือคู่กรณีสามารถคัดค้านได้ แต่การขอถอนตัวเป็นเรื่องการพิจารณาตนเอง

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง กรรมการการวิสามัญ ให้ความเห็นต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า คำว่ามีส่วนได้เสียต้องพิจารณาว่ามีส่วนได้เสียอย่างไร มีสภาพร้ายแรงที่มีผลต่อการนั่งพิจารณาหรือไม่ สาเหตุที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่เพิ่มเหตุแห่งการมีส่วนได้เสียในลักษณะเช่นนี้เนื่องจากเห็นว่านอกจากจะพิจารณาเหตุแห่งการมีส่วนได้เสียแล้ว ต้องพิจารณาสภาพของการมีส่วนได้เสียด้วยว่ามีความร้ายแรงมากน้อยอย่างไร จึงเห็นว่าควรนำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๓๓ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและให้ความเป็นธรรมต่อตุลาการในการปฏิบัติหน้าที่

จากนั้น พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ขอหารือต่อที่ประชุมเพื่อให้ที่ประชุมอธิบายความใน มาตรา ๓๒ (๒) ความว่า “เป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น” นับอย่างไร และ “นับได้เพียงสองชั้น” นับอย่างไร

ประเด็นที่สอง ถ้อยคำในมาตรา ๓๒ (๑) ใช้คำเริ่มต้นว่า “เคย” และลงท้ายด้วยคำว่า “มาก่อน” ส่วนใน (๔) ใช้คำเริ่มต้นว่า “เป็น” และลงท้ายด้วยคำว่า “มาก่อน” มีความแตกต่างกันอย่างไร

ศาสตราจารย์กิตติคุณบวรศักดิ์ อุวรรณโณ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่สอง ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า คำว่า “เป็นพี่น้อง” หมายถึง เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือเป็นพี่น้องร่วมแต่

บิดาหรือมารดา ส่วนคำว่า “ลูกพี่ลูกน้องนับได้สามชั้น” มีความหมายดังนี้

- ลูกพี่หรือลูกน้องชั้นที่หนึ่ง คือ เป็นลูกของพี่หรือลูกของน้องจริง ๆ
- ลูกพี่หรือลูกน้องชั้นที่สอง คือ เป็นลูกของลุง ป้า น้า อา
- ลูกพี่หรือลูกน้องชั้นที่สาม คือ ลูกของลูก ของปู่ ย่า ตา ยาย

ประเด็นที่สอง นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง กรรมการการวิสามัญ ขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำต่อที่ประชุม ใน (๔) จากเดิมเป็น “(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน”

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๒ เป็นดังนี้
“มาตรา ๓๒ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณา
วินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

มาตรา ๓๓

มีการแก้ไข

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ตุลาการมีส่วนได้เสียหรือมีเหตุอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๓๒ ตุลาการอาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอื่นที่มีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัย
เสียความยุติธรรมไป”

มาตรา ๓๔

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๕

รอการพิจารณา

ประเด็นพิจารณา

การทราบเหตุคัดค้านก่อนการพิจารณาคดีของศาล

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ตั้งคำถาม
ต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้การยื่นคำร้องคัดค้านให้ยื่นต่อศาลได้ก่อน
มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น โดยหลักการ
เมื่อทราบเหตุคัดค้านแล้วจะต้องยื่นคำร้องคัดค้านภายในสิบวัน แต่ในทางปฏิบัติหากทราบเหตุคัดค้าน
ก่อนที่ศาลจะรับคำร้องเป็นคดีไว้พิจารณาวินิจฉัยจะให้นยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อใด ซึ่งควรกำหนดระยะเวลา
ตามกระบวนการพิจารณาของศาลหรือไม่ เช่น ถ้ารู้เหตุก่อนวันสืบพยานให้ยื่นก่อนวันสืบพยาน แต่ถ้ารู้
ภายหลังให้ยื่นไม่ช้ากว่าวันนัดสืบพยานครั้งต่อไป

นายธนาวุฒิ สังข์ทอง กรรมการสิทธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ระยะเวลาที่ยื่น
คำร้องคัดค้านเริ่มตั้งแต่เมื่อมีการพิจารณาคดีของศาล คือ เมื่อตุลาการนั่งพิจารณาคดีนั้นตั้งแต่เริ่มต้น
แต่หากรู้มาก่อนที่ยังไม่เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีของศาลก็ยังไม่นับระยะเวลา เนื่องจากหากตุลาการ
ยังไม่นั่งพิจารณาก็ยังไม่ทราบว่า จะคัดค้านตุลาการคนใด

จากนั้น นายสุชาติ ตระกูลเกษมสุข กรรมการสิทธิการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า
ควรกำหนดระยะเวลาการยื่นคำร้องคัดค้านว่า “แต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบ
หรือควรทราบเหตุคัดค้านนั้น” หรือไม่

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ และนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นในทำนองเดียวกันต่อที่ประชุมว่า ควรกำหนดเพียงว่า “นับแต่วันที่ทราบ” เท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความว่ากรณีใดถือว่า “ควรทราบ” เหตุคัดค้าน

ภายหลังจากการอภิปรายในประเด็นดังกล่าวแล้ว พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า เพื่อให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นไปอย่างรอบคอบ ควรมอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำชั้นตอนตารางระยะเวลาตั้งแต่การยื่นคำร้องหรือหนังสือเพื่อขอให้ศาลวินิจฉัย กระบวนพิจารณาต่าง ๆ ของศาล จนถึงการทำคำวินิจฉัย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาว่ากำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่

ภายหลังจากการอภิปรายและการเสนอความเห็นในมาตรานี้ ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรคงความไว้ตามร่างที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติรับหลักการ และเห็นชอบตามข้อเสนอของ พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการธิการวิสามัญและที่ปรึกษา

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรรอการพิจารณาความเหมาะสมของกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยมอบหมายให้ นายเชาวนะ ไตรมาศ กรรมการธิการวิสามัญ ในฐานะผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำชั้นตอนตารางระยะเวลาการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธิการวิสามัญต่อไป

มาตรา ๓๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๗

มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

เหตุผลและความจำเป็นในการให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเอง และการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการแทน

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งคำถามและข้อสังเกตต่อที่ประชุม ๒ ประเด็น ดังนี้

๑. ความในวรรคหนึ่งที่กำหนดว่า “เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้” มีความหมายและมีตัวอย่างอย่างไร

๒. ความในวรรคหกที่กำหนดว่า “เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุด ให้ดำเนินกรตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้” มีความจำเป็นหรือไม่ที่ต้องใช้คำว่า “ก็ได้” เนื่องจากในทางปฏิบัติหากมีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน จะต้องมียกข้อบังคับให้แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคน ซึ่งการใช้คำว่า “ก็ได้”

หมายความว่า จะแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหากไม่แต่งตั้งจะไม่สามารถพิจารณาคดีนั้นได้ เนื่องจากไม่ครบองค์คณะ

ต่อประเด็นข้างต้น นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง กรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า คำว่า “เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้” ตัวอย่างเช่น มีตุลาการเหลืออยู่ ๗ คน และมีคนหนึ่ง ถูกคัดค้าน เหลือตุลาการ ๖ คน ซึ่งไม่สามารถนั่งพิจารณาได้เนื่องจากไม่ครบองค์ประกอบ ของการนั่งพิจารณา เช่นนี้จึงมีความจำเป็นต้องให้ตุลาการที่ถูกคัดค้านซึ่งขณะนั้นยังไม่ปรากฏว่าเป็นไปตามคำขอลอนตัวหรือคำคัดค้านนั้นหรือไม่เข้าร่วมประชุมเพื่อให้มีการนั่งพิจารณาครบองค์คณะ

ส่วนความในวรรคหกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นบทบังคับเมื่อมีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึง ๗ คน จะต้องมีการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบ ๗ คน โดยเขียนเป็นเงื่อนไขให้อำนาจศาลเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

ภายหลังจากการอภิปราย ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหกเป็นดังนี้ “เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอลอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ศาลชะง่อนขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้”

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ เมื่อมีการขอลอนตัวตามมาตรา ๓๔ หรือยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๕ ให้ศาล ประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอลอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการซึ่งขอลอนตัว หรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอลอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเอง มิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

เมื่อมีการชี้ขาดเหตุขอลอนตัวหรือเหตุคัดค้านแล้ว มีตุลาการเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ศาลชะง่อนขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการเฉพาะคดีนั้นให้ครบเจ็ดคนก็ได้”

มาตรา ๓๘

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ประเด็นอภิปราย

๑. การรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี

นายอัศวินวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ให้ข้อมูล และเสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคหนึ่ง ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณา ศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้มีข้อสังเกตว่า ในการออกกฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี ควรกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” จะเหมาะสมกว่าการกำหนดเป็น “ระเบียบ”

ประกอบกับเมื่อพิจารณาในด้านการเรียบเรียงเนื้อหา มีความเห็นว่า ความในวรรคหนึ่งเห็นด้วย ที่จะกำหนดไว้ แต่อำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีทั้งหมดของศาล มิควรผูกไว้แต่เพียงผู้เดียว เพื่อให้การดำเนินการระบวนพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

และมีประสิทธิภาพน่าจะมีการออกข้อกำหนดของศาลในเรื่องนี้มาตั้งแต่แรก ซึ่งความว่า “รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ” นั้น ไม่ควรเป็นเรื่องการวางระเบียบเพิ่มเติมแต่ควรเป็นเรื่องการวางข้อกำหนดในเรื่องนี้ไว้ตั้งแต่ต้นซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวจะทำให้อำนาจศาลในการสั่งอย่างใดก็ได้ ดังนั้นจึงควรเรียบเรียงเนื้อหาใหม่โดยเทียบเคียงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดใดๆ แก่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือแก่บุคคลภายนอกที่อยู่ต่อหน้าศาลตามที่เห็นจำเป็น เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาดำเนินไปตามที่เที่ยงธรรมและรวดเร็ว อำนาจเช่นว่านี้ ให้รวมถึงการสั่งห้ามคู่ความมิให้ดำเนินกระบวนการในทางก่อความรำคาญ หรือในทางประวิงให้ชักช้าหรือในทางฟุ่มเฟือยเกินสมควร” ซึ่งเป็นการระบุว่าศาลยุติธรรมมีอำนาจในการออกข้อกำหนดใด ๆ รวมถึงการออกคำสั่งที่มีวัตถุประสงค์เป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีทั้งหมด

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคหนึ่งตอนต้นเป็นการกำหนดอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้โดยไม่ต้องกำหนดเป็นระเบียบอีก เพียงแต่ว่าได้กำหนดเปิดช่องให้ศาลสามารถวางระเบียบเพิ่มเติมได้เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

จากนั้น นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคหนึ่งตอนต้นเป็นการกำหนดอำนาจทั่วไปของศาลซึ่งควรคงไว้เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าศาลมีอำนาจในเรื่องดังกล่าว ส่วนความในตอนท้ายที่กำหนดว่า “รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ” ควรตัดออก โดยกำหนดเพิ่มความเป็นวรรคสองของมาตรา ๓๘ โดยมีหลักการว่าในเรื่องที่จะดำเนินการตามวรรคหนึ่งควรกำหนดเป็นข้อกำหนดของศาล

ต่อข้อเสนอข้างต้นที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยในหลักการ และได้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ ดังนี้

ศาสตราจารย์กิตติคุณบวรศักดิ์ อุวรรณโณ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่สอง ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในวรรคหนึ่งว่า “มาตรา ๓๘ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” เพื่อตัดถ้อยคำฟุ่มเฟือยออกและเพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามหลักภาษา ส่วนความในตอนท้ายที่กำหนดว่า “รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ” ควรตัดออก โดยให้เพิ่มความเป็นวรรคสองว่า “ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ”

จากนั้น นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ เห็นด้วยในหลักการที่เสนอให้เพิ่มความเป็นวรรคสองโดยเสนอปรับปรุงถ้อยคำในวรรคสองเป็นดังนี้ “ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ”

ต่อประเด็นดังกล่าวที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมข้างต้น

๒. ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งคำถามต่อที่ประชุมว่า คำว่า “อาฆาตมาดร้าย” หมายความว่ารวมถึงการข่มขู่ด้วยหรือไม่

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต เลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้ชี้แจงและเสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า คำว่า “อาฆาตมาดร้าย” หมายความว่ารวมถึงการข่มขู่ด้วย ส่วนความในวรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งด้วย ดังนั้นจึงควรแก้ไขความเป็น “การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล”

๓. การออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา

ที่ประชุมได้พิจารณาว่า ในการออกกฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีควรกำหนดเป็น “ข้อกำหนด” หรือ “ระเบียบ”

นายธนาวุฒิ สังกข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ข้อกำหนดตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาล แต่เรื่องละเมิดอำนาจศาลไม่ใช่เรื่องวิธีพิจารณาแต่เป็นการวางระเบียบบริหารจัดการขององค์กรศาล ซึ่งควรกำหนดเป็นระเบียบจะเหมาะสมกว่าการกำหนดเป็นข้อกำหนด

ต่อประเด็นดังกล่าว นายเชวณะ ไตรมาศ กรรมการธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่าการออก “ข้อกำหนด” จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาล การทำคำสั่งของศาล และการวินิจฉัยคดี ส่วนการออก “ระเบียบ” จะเป็นเรื่องการบริหารงานภายในองค์กร

และในประเด็นเดียวกัน ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า การละเมิดอำนาจ ควรออกเป็น “ข้อกำหนด” ด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ในกระบวนการพิจารณา

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

๑. ให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๘ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว **รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้บรรดาดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ**

ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล”

๒. ให้รอการพิจารณาความในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ว่าจะกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ “ข้อกำหนดของประธานศาล”

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

มาตรา ๓๙

รอการพิจารณา

ประเด็นอภิปราย

นางปิยาภา ชะธีระคุปต์ นิตกรปฏิบัติการ ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้มีข้อสังเกตว่า ควรเพิ่มความเป็นวรรคสามของมาตรา ๓๙ ว่า “การส่งลงโทษตาม (๓) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่”

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

นายอัศวินวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคหนึ่งควรแก้ไขจากคำว่า “ระเบียบ” เป็น “ข้อกำหนด” และเมื่อพิจารณาประกอบมาตรา ๓๘ แล้ว เห็นว่า อำนาจของศาลตามมาตรา ๓๘ ออกเป็นข้อกำหนด ดังนั้นความในมาตรา ๓๙ ยังควรมีคำสั่งอยู่หรือไม่

สำหรับการเพิ่มความในวรรคสามเกี่ยวกับการส่งลงโทษตาม (๓) นั้น คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เห็นว่าการลงโทษดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญซึ่งโดยทั่วไปจะใช้องค์คณะอื่นเป็นผู้พิจารณาลงโทษ แต่ในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญมีเพียงองค์คณะเดียว ดังนั้น การให้องค์คณะเดิมที่พิจารณาเรื่องละเมิดอำนาจศาลมีอำนาจลงโทษ จึงควรกำหนดให้การพิจารณาลงโทษต้องมีคะแนนเสียงมากกว่าปกติ คือ ไม่น้อยกว่าสองในสาม

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมว่า ในการลงโทษจำคุก ศาลปกครองจะให้อำนาจองค์คณะอื่นที่ไม่ใช้องค์คณะที่ทำการพิจารณาดังนั้น ในศาลรัฐธรรมนูญการเพิ่มเงื่อนไขให้ต้องลงคะแนนเสียงสองในสามจะเป็นหลักประกันว่ามีความเห็นพ้องกันในการลงโทษ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ถ้อยคำในวรรคสามตอนท้ายที่กำหนดว่าให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม คำว่า “ด้วย” จำเป็นต้องมีหรือไม่

ต่อประเด็นดังกล่าว นายอภิวัฒน์ คงชาติรี ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย ในฐานะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ถ้อยคำที่ว่า “มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” เป็นการใช้ถ้อยคำให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

๑. ให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืน ข้อกำหนดหรือคำสั่งศาลหรือระเขียบตามมาตรา ๓๘ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจตั้งต่อไป

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตักทอนเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

การสั่งลงโทษตาม (๓) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาชญามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

๒. ให้รอการพิจารณาความในวรรคหนึ่งว่าจะกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ
“ข้อกำหนดของประธานศาล”

มาตรา ๔๐

ไม่มีการแก้ไข

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือ
ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

มาตรา ๔๑

รอการพิจารณา

ประเด็นอภิปราย

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกต
ต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคสองการเรียงลำดับขององค์กรในแต่ละอนุมาตรามีความแตกต่างกันภา
ควรเรียงลำดับให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมดังนี้

๑. ประเด็นความใน (๔) ที่มีการเรียงลำดับให้สภาผู้แทนราษฎรขึ้นก่อนตามด้วยวุฒิสภา
และรัฐสภานั้น แม้จะขัดต่อความเป็นจริงในเรื่องความสำคัญขององค์กรแต่เป็นการบัญญัติเรียงลำดับ
ที่สอดคล้องกับความในมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. ประเด็นความใน (๖) การเรียงลำดับของร่างข้อบังคับการประชุม เรียงลำดับไม่สอดคล้องกับ
ลำดับของประธานแห่งสภา

๓. ประเด็นตามความในมาตรา ๔๑ มีการกำหนดถึงเรื่องต่าง ๆ ของกฎหมาย แต่ยังขาดเรื่อง
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ซึ่งมีกรณีที่รัฐสภาต้องส่งความเห็นของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญด้วย
ดังนั้นจำเป็นต้องกำหนดเรื่องดังกล่าวในมาตรานี้หรือไม่ อย่างไร

ต่อประเด็นดังกล่าว นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็น
ต่อที่ประชุมดังนี้

๑. ประเด็นความใน (๔) เห็นควรให้คงตามร่างที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติรับหลักการ เนื่องจาก
เป็นการใช้ถ้อยคำที่สอดคล้องกับความในมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. ประเด็นการเรียงลำดับตามความใน (๖) แล้วแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร

๓. ประเด็นความในมาตรา ๔๑ ที่ยังขาดเรื่องเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น เห็นควรให้คงตามร่างที่สภานิติบัญญัติ

แห่งชาติรับหลักการ เนื่องจากความในมาตรา ๑๓๒ เป็นการส่งร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็น ไม่ใช่การส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

จากนั้น นายชวนะ ไตรมาศ กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ตามความ ในมาตรา ๔๑ (๒) เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญต่างจากองค์กรในอนุมาตราอื่น ประกอบกับศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารมีการกระจายอยู่หลายแห่งทำให้ที่ผ่านมาประสบปัญหาในการส่งเรื่อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และต่อมาได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามข้อสังเกต ของศาลรัฐธรรมนูญที่เสนอให้เพิ่มความในตอนที่ท้ายของมาตรา ๔๑ (๒) ว่า “ทั้งนี้ ให้ส่งความเห็น หรือคำโต้แย้งของคู่ความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” เพื่อเป็นการเพิ่มวิธีปฏิบัติ เป็นการเฉพาะแก่องค์กรทั้งสามนี้

นายอัศวิน สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความเห็น ต่อที่ประชุมว่า เห็นด้วยกับการเพิ่มเติมความดังกล่าว แต่ควรกำหนดไว้ในส่วนอื่นที่ไม่ใช่ตอนที่ท้าย ของอนุมาตรา ๒

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า การกำหนดความ ดังกล่าวในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะทำให้มีลักษณะเป็นการกำหนดเงื่อนไขบังคับ ให้ต้องปฏิบัติ ซึ่งหากต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงต้องทำการแก้กฎหมายเท่านั้น ประกอบกับ เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องภายในองค์กร หากไม่กำหนดไว้ศาลก็สามารถกำหนดเพิ่มเติมในความตกลงได้ ซึ่งจะมีความยืดหยุ่นกว่า แต่ไม่ติดใจหากจะกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ต่อประเด็นดังกล่าว นายชวนะ ไตรมาศ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็น ต่อที่ประชุมว่า เหตุที่ศาลมีความประสงค์จะกำหนดถ้อยความดังกล่าวลงในร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้เพื่อลดปัญหาในทางปฏิบัติ และเป็นการกำหนดแนวทางให้ศาลต่าง ๆ ถือเป็นแนวปฏิบัติ ประกอบกับการส่งเรื่องไปยังศาลต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งก็ต้องผ่าน หน่วยธุรการของแต่ละศาลอยู่แล้ว และจากการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวทำให้การส่งเรื่องเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้บัญญัติรับรองไว้และให้ทราบเป็นการทั่วไป อีกทั้งการไม่กำหนด รูปแบบไว้จะทำให้การส่งเรื่องของแต่ละศาลไม่เป็นระบบ

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

๑. ให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๑ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น

การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนด ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

สำนักงาน(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิก แห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

..... ๑๕.....

(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

..... ฯลฯ.....”

๒.๑ การออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา ๑๑๖ ควรกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ “ข้อกำหนดของประธานศาล”

๒.๒ การกำหนดความตามข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญว่า “การดำเนินการตาม (๒) ให้ส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” นั้น ควรกำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๓

มาตรา ๔๒

รอการพิจารณา

ในเบื้องต้น นางปิยาภา ชระธีระคุปต์ นิตินกรปฏิบัติการ ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ความในมาตรา ๔๒ คณะกรรมการพิจารณาศึกษา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้มีข้อสังเกต ดังนี้

๑. เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๒ (๓) ดังนี้ “(๓) มาตราของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้องหรือหลักกฎหมายทั่วไป”

๒. เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ของมาตรา ๔๒ ดังนี้ “ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบ สิทธิอำนาจ ให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่น คำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบ สิทธิอำนาจ ต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบ สิทธิอำนาจ ได้”

ประเด็นอภิปราย

๑. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๒ (๓) เป็น “(๓) มาตราของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้องหรือหลักกฎหมายทั่วไป” ตามข้อเสนอแนะหรือไม่

ในประเด็นนี้ ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูล ต่อที่ประชุมว่า ในอดีตที่ผ่านมาได้มีคดีมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัยความขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ของกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลใน ๒ เหตุ คือ เหตุที่ ๑ การมีผลย้อนหลังของกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลขัดกับมาตรา ๒๙ และเหตุที่ ๒ การมีผลย้อนหลังของกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลขัดกับหลักกฎหมายย้อนหลัง ซึ่งในเหตุที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้พิจารณาวินิจฉัยเนื่องจากไม่ได้อ้างมาตราของรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีเหตุที่ศาลจะต้อง พิจารณาวินิจฉัย ประกอบกับหลักกฎหมายย้อนหลังในทางกฎหมายมหาชนที่ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการมีผลย้อนหลังไว้อย่างเคร่งครัดเช่นในกฎหมายอาญา และแม้ว่าในปัจจุบันหลักกฎหมายย้อนหลัง จะรวมอยู่ในความหมายของหลักนิติธรรมแล้ว และได้มีการนำมากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วก็ตาม

แต่เพื่อเป็นการเปิดช่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถพิจารณาวินิจฉัยในคดีที่มีลักษณะที่ขัดหรือแย้งกับหลักกฎหมายทั่วไปได้ แม้ในคำร้องจะไม่ได้อ้างมาตราของรัฐธรรมนูญ

สำนักรง ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า จากปัญหาเกี่ยวกับเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคดีไว้พิจารณา วินิจฉัยดังกล่าวข้างต้นได้รวมอยู่ในความหมายของหลักนิติธรรมและได้นำมากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว จึงเห็นควรคงความใน (๓) ของมาตรา ๔๒ ไว้ตามร่างที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติรับหลักการ

๒๒. ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ของมาตรา ๔๒ เป็น “ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบอำนาจให้ทนายความหรือบุคคลอื่น ยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบอำนาจต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบอำนาจได้” ตามข้อเสนอแนะหรือไม่

สำนักรง นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้เสนอความเห็น ต่อที่ประชุมว่า ควรมีการแก้ไขถ้อยคำในวรรคสี่ของมาตรา ๔๒ จากคำว่า “มอบอำนาจ” เป็น “มอบอำนาจ” เนื่องจากในทางการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม คำว่า “มอบอำนาจ” จะใช้สำหรับ ฎีกาการมอบหมายให้ดำเนินการแทนในเรื่องที่เล็กน้อย ซึ่งถ้าหากเป็นการมอบหมายให้ผู้ใดกระทำการแทน และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญจะใช้ คำว่า “มอบอำนาจ” โดยพิจารณาเทียบเคียงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๖๐ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้แทน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้แทนตนในคดี ผู้รับมอบอำนาจเช่นนั้น จะว่าความอย่างทนายความไม่ได้ แต่ยอมตั้งทนายความเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาได้” ซึ่งความใน วรรคสี่ของมาตรา ๔๒ เป็นกรณีเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้นการใช้คำว่า “มอบอำนาจ” จะมีความถูกต้องและเหมาะสมกว่าคำว่า “มอบอำนาจ”

ในประเด็นเดียวกัน พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการสิทธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ให้ข้อมูล ต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า ในพจนานุกรม คำว่า “มอบอำนาจ” ความหมายว่า “มอบธุระไว้ด้วยความวางใจ” ส่วนคำว่า “มอบอำนาจ” หมายความว่า “มอบหมายให้มีอำนาจจัดการหรือทำการแทน” และจาก ความหมายดังกล่าวจึงเห็นว่า การใช้ถ้อยคำว่า “การมอบอำนาจ” มีความเหมาะสมกว่าคำว่า “การมอบอำนาจ”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการสิทธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ในชั้นการพิจารณา ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาถึงความเหมาะสมของการใช้ถ้อยคำ โดยเห็นว่า ความหมายทางกฎหมายของถ้อยคำทั้ง ๒ ดังกล่าวไม่แตกต่างกันและสามารถตีความได้ว่ามีความหมาย อย่งไรและที่ผ่านมาในทางปฏิบัติการใช้ถ้อยคำว่า “การมอบอำนาจ” ตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีปัญหาในการบังคับใช้ ดังนั้น จึงยังคงใช้ถ้อยคำว่า “มอบอำนาจ” ในวรรคสี่ของ มาตรา ๔๒ ตามร่างที่ได้เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายพันธุ์ชัย วัฒนชัย กรรมการสิทธิการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นต่อที่ประชุมว่า คำว่า “มอบอำนาจ” เป็นถ้อยคำที่ใช้ในทางราชการของฝ่ายปกครองใช้สำหรับกรณีที่จะมีการมอบอำนาจให้ สามารถอนุมัติหรืออนุญาตในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ต่อประเด็นดังกล่าวที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ในทางกฎหมายมหาชนบุคคลใดจะ มอบอำนาจได้นั้น จะต้องปรากฏว่าบุคคลนั้นมีอำนาจ โดยเฉพาะอำนาจในทางปกครอง โดยความใน วรรคสี่ของมาตรา ๔๒ เป็นกรณีการมอบหมายที่เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล มิได้มีลักษณะเป็น

การมอบอำนาจในทางปกครอง ประกอบกับในทางปฏิบัติที่ผ่านมาไม่มีปัญหาการบังคับใช้ถ้อยคำว่า “การมอบฉันทะ” ดังนั้นจึงเห็นควรให้คงความในวรรคสี่มาตรา ๔๒ ไว้ร่างตามที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รับหลักการ ทั้งนี้ นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ยังคงเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ของมาตรา ๔๒ จากคำว่า “มอบฉันทะ” เป็น “มอบอำนาจ”

๓. การบัญญัติถ้อยคำในวรรคสี่

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการสิทธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า เพื่อให้เนื้อหาและการบัญญัติถ้อยคำของกฎหมายในวรรคสี่ของมาตรา ๔๒ มีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกันทั้งวรรค ควรหรือไม่ที่จะแก้ไขความในวรรคสี่เป็นดังนี้ “ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้อง หรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจ ดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะผู้ร้องได้”

ต่อประเด็นดังกล่าวที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในวรรคสี่นั้น มีความเหมาะสมแล้ว จึงเห็นควรให้คงความในวรรคสี่มาตรา ๔๒ ไว้ตามร่างที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รับหลักการ

๔. รูปแบบการใช้ถ้อยคำว่า “ข้อกำหนดของศาล” ในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๔๒ สำหรับในประเด็นนี้ที่ประชุมรอการพิจารณาไว้เพื่อให้การใช้ถ้อยคำเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ทั้งฉบับ

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรรอการพิจารณามาตรา ๔๒ ในประเด็นการออกกฎหมาย ลำดับรองตามมาตรา ๓๓ นี้ว่า ควรจะกำหนดเป็น “ข้อกำหนดของศาล” หรือ “ข้อกำหนดของประธานศาล”

มาตรา ๔๓

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๔

ไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมกำหนดให้มีการประชุมครั้งต่อไป ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมกรมการ หมายเลข ๒๑๙ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาตามระเบียบวาระการประชุมมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว
ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการ
วิสามัญและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านแล้วกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๕๐ นาฬิกา

นางสาวพรพนา ปาเฉย นิติกรชำนาญการ

นางแจ่มจรัส มงคลนำ นิติกรปฏิบัติการ

นายเทียนชัย พันธุ์เลิศ วิทยากรปฏิบัติการ

นายธารณธรรม ธรรมวงศ์ วิทยากรปฏิบัติการ

นางสาวสิริลักษณ์ เหมชาติลือชัย วิทยากรปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นายสุนทร อินทร์อ่ำ / ตรวจ / ทาน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๕

วันพุธที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้รับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒
ตุลาคม ๒๕๖๐ ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๐

(ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ